

TTIP

Een gratis krant over het dreigende TTIP-vrijhandelsverdrag

van de ijsberg nr.2

Toen we afgelopen januari de eerste editie van deze krant uitbrachten, had nog bijna niemand van merkwuurde afkortingen als TTIP, CETA of TISA gehoord. De verantwoordelijke politici als minister Ploumen konden bezorgdheid en kritiek afdoen als 'emotionele angsten' van mensen die niet wisten waar ze het over hadden. Ze stelden de situatie lachend voor alsof het een 'win-win'-geval was, waar iedereen beter van

zou worden en die zelfs 'elk gezin in Europa 545 Euro' op zou gaan leveren.

Maar in het afgelopen half jaar is er veel gebeurd, en zijn steeds meer mensen wakker geworden en zich gaan informeren over wat er nu achter de geheimzinnige onderhandelingen steekt. Ook is er veel waardevol onderzoek gedaan naar de werkelijke mogelijke effecten van de vrijhandelsverdragen. De

onthullingen die daar uit voortkomen hebben de zorgen bepaald niet doen afnemen, integendeel. Het is nu veel meer mensen duidelijk dat er veel op het spel staat. En daarover gaat deze tweede krant. In de eerste krant (waarvan nog exemplaren te verkrijgen zijn, en die ook op internet te vinden is) behandelden we de gevolgen voor uiteenlopende sectoren als gezondheid, milieu en landbouw. Ook schreven we daarin uitgebreid over

alternatieven.

In deze krant gaan we verder over arbeid, boeren, klimaatbeleid en het midden- en kleinbedrijf (MKB), en niet de minst belangrijke: de rest van de wereld. Op de middenpagina's schrijven we over de groeiende campagnes en mogelijke acties, en achterop vind je allerlei handige adressen en aankondigingen.

Handtekeningen ophalen tegen TTIP in Duitsland. Op 10 oktober wordt de Europese campagne, die al meer dan 2,5 miljoen handtekeningen heeft opgehaald afgesloten met manifestaties en demonstraties op veel verschillende plekken in Europa. (foto: stop TTIP | Flickr)

ECI meer dan 2,5 miljoen handtekeningen tegen TTIP (en CETA)!

Een European Citizens Initiative (ECI) is een mogelijkheid om invloed te hebben op het Europese beleid, die de Europese bestuurders ooit zelf bedacht hebben om het democratisch tekort wat kleiner te maken. Als via een ingewikkelde procedure tenminste een miljoen Europese burgers (uit minimaal zeven verschillende lidstaten, waar voor elk weer een minimumaantal ondertekenaars vereist is) een verzoek daartoe ondertekenen, moet de Europese Commissie over de betreffende zaak een hoorzitting in het Europees Parlement houden.

Dus toen bekend werd dat TTIP uitonderhandeld dreigde te worden, kwamen activisten

meteen in het geweer om een ECI volgens de voorgeschreven regels aan te melden. Tot ieders verbazing werd die op formaliteiten afgewezen (je mag zo'n procedure alleen starten tegen reeds afgeronde verdragen, niet als ze nog in de maak zijn, maar iedereen weet dat het dan te laat is om er nog wat aan te doen). Niet uit het lood geslagen, togen de activisten meteen op pad om dan maar een 'zelfgeorganiseerd' ECI te beginnen. En inmiddels staat de teller op meer dan 2,5 miljoen ondertekeningen, terwijl in de meeste Europese landen veel meer handtekeningen zijn opgehaald dan het vereiste minimum. In Nederland hebben bijvoorbeeld (stand van 8 augustus) meer dan 75.000 mensen ondertekend, wat 368 procent

meer is dan het wettelijk vereiste voor een ECI! België heeft met 44.000 279 procent van het minimum gehaald.

Op 10 oktober, als de campagne wordt afgesloten, worden de handtekeningen symbolisch overhandigd en vinden er overal in Europa manifestaties plaats. Ook in Nederland (Amsterdam) en België (Brussel). In Brussel is aansluitend een tenten/actiekamp in verband met de daarna daar plaatsvindende onderhandelingen over TTIP.

<https://stop-ttip.org>
<https://www.facebook.com/eci.ttip>
<http://www.d19-20.be/>

Met TTIP wordt een effectief klimaatakkoord onmogelijk

Door Guus Geurts

Tijdens de VN-klimaatop komende december in Parijs moet er een nieuw klimaatakkoord worden afgesloten als opvolger van het Kyoto-protocol. Er dreigt echter een nieuwe mislukking doordat vrijhandelsverdragen een effectieve klimaatdeal al decennia vrijwel onmogelijk maken.

Lees verder op blz.2

Vervolg van de voorpagina.

De situatie is nog urgenter geworden door het TTIP-verdrag waarover nu onderhandeld wordt. Als dit verdrag er komt ontstaat er een internationale 'grondwet' voor multinationals. Namens hen streven de Europese Unie en de Verenigde Staten ernaar dat het huidige westerse geïndustrialiseerde en geglobaliseerde ontwikkelingsmodel dan de wereldstandaard wordt.

Het westerse landbouw- en voedselsysteem (van boer tot bord) verbruikt tien keer meer fossiele energie dan er aan voedselcalorieën worden geproduceerd. Dit is alleen al onhoudbaar vanwege de snel oprakende olievoorraden. Een van de redenen voor een aantal grote Europese industriële bedrijven om voor TTIP te pleiten is dat ze dan ook toegang krijgen tot goedkoop Amerikaans schaliegas, om zo de wereldwijde concurrentiestrijd met andere bedrijven beter aan te kunnen. Met als gevolg een enorme toename in het verbruik van fossiele brandstoffen. Op deze manier zitten we de komende decennia vast aan een fossiele-brandstoffen-rijke wereldeconomie, die onvermijdelijk tot catastrofale klimaatverandering leidt.

Vrijhandel en het klimaat

Er wordt onderhandeld over meer vrijhandel alsof er geen klimaatverandering bestaat. Dat terwijl het huidige

klimaatbeleid verre van effectief is. Er wordt vooral gewerkt met marktgerichte oplossingen als het Europese Emissie Handelssysteem (ETS) en het Clean Development Mechanism. In plaats van de Europese overconsumptie van fossiele brandstoffen aan te pakken, krijgt het bedrijfsleven hiermee nieuwe verdienmodellen en worden problemen zoveel mogelijk afgeschoven op ontwikkelingslanden.

Waarom maken vrijhandelsverdragen effectief klimaatbeleid onmogelijk? Dat heeft alles te maken met de politieke keuze voor zo veel mogelijk internationale concurrentie. Dit uitgangspunt is vastgelegd binnen de vrijhandelsverdragen afgesloten binnen de Wereldhandelsorganisatie (WTO, World Trade Organization). In tegenstelling tot de Verenigde Naties met haar milieu- en mensenrechtenverdragen, kan de WTO deze vrijhandelsverdragen wél afdwingen met financiële sancties. Wanneer een land bijvoorbeeld 'protectionistische' maatregelen neemt, ter bescherming van lokale bedrijven, familiebedrijven in de landbouw, volksgezondheid, werkgelegenheid, arbeidsnormen, cultuur, of natuur en milieu.

Van bovengenoemde maatschappelijke belangen accepteren de WTO en alle andere vrijhandelsverdragen (zoals TTIP) alleen voedselveiligheid als criterium om importen tegen te mogen houden. Of een product 'onduurzaam' of 'asociaal' tot stand is

gekomen mag dus geen reden zijn de handel te belemmeren. Importheffingen bieden landen nu nog enige bescherming, maar dienen binnen deze vrijhandelsverdragen zoveel mogelijk te worden afgebouwd.

Ecotaksen

Stel dat de EU in deze situatie effectief klimaatbeleid (en werkgelegenheidsbeleid) zou willen voeren door bijvoorbeeld eenzijdig hoge ecotaksen op fossiele brandstoffen of CO₂-uitstoot in te stellen (en belasting op arbeid te verlagen). Dan zal de EU onmiddellijk te maken krijgen met tegenlobby vanuit het bedrijfsleven. Want Europese bedrijven zouden dan - bij gebrek aan importbescherming - te maken krijgen met oneerlijke concurrentie van producten uit bijvoorbeeld de VS, China en Brazilië die niet te maken hebben met deze ecotaksen. Vrijhandelsbeleid maakt het verder onmogelijk om deze heffingen te verhogen om zo te komen tot een zoveel mogelijk zelfvoorzienende EU (met een 'circulaire economie').

In plaats van het drastisch verminderen van het verbruik van fossiele energie voor transport en de opwekking van elektriciteit, kiest de EU liever voor het bijmengen van bio-brandstoffen en biomassa. Deze zijn voor een groot deel afkomstig van plantages in ontwikkelingslanden door te lage importheffingen. De lokale bevolking verliest daardoor haar land en water, en krijgt ook nog

de meeste schade door (toekomstige) klimaatverandering voor haar rekening.

TTIP verergerd klimaatprobleem

TTIP zal bovengenoemde problemen verergeren. Binnen TTIP zullen de nog bestaande importheffingen tussen de EU en de VS zoveel mogelijk worden afgeschaft en zullen milieustandaarden worden geharmoniseerd. Denk bijvoorbeeld aan duurzaamheidseisen aan (bio)brandstoffen, uitstootnormen voor auto's, toelatingseisen voor pesticiden en normen voor het elektriciteitsverbruik van apparaten.

Volgens EU-commissaris voor Handel Cecilia Malmström hoeven we echter niet bang te zijn dat deze standaarden verlaagd worden. Dat gebeurt misschien niet direct binnen TTIP, maar daarbuiten wordt milieubeleid nu al afgezwakt. Zo is - omwille van handel - de Europese Fuel Quality Directive al zodanig aangepast dat olie afkomstig uit Canadese teerzanden niet tegengehouden kan worden. Terwijl deze oliewinning gepaard gaat met een zeer hoge uitstoot van broeikasgassen.

Als door TTIP standaarden wederzijds erkend worden zullen Europese producenten te maken krijgen met oneerlijke concurrentie van goedkopere Amerikaanse producten die met lagere milieustandaarden zijn

geproduceerd. Dan zal uiteindelijk toch een race to the bottom plaats vinden, onder andere omdat Europese producenten zullen lobbyen voor lagere standaarden omdat ze anders van de markt geconcentreerd worden.

Daarnaast zijn de huidige Europese milieustandaarden binnen landbouw, industrie, energieopwekking en transport volstrekt onvoldoende om de overconsumptie van fossiele brandstoffen en de Europese bijdrage aan klimaatverandering aan te pakken. Door TTIP zal het echter vrijwel onmogelijk worden deze standaarden verder te verhogen. Enerzijds door de regulatory chill als gevolg van het controversiële Investor to State Dispute Settlement mechanisme (ISDS) in TTIP. Anderzijds door de creatie van de ondemocratische Regulatory Cooperation Body die nieuwe regelgeving zal moeten beoordelen op 'handelsverstoring'. TTIP maakt een effectief klimaatbeleid op deze manier onmogelijk.

Lees verderop in deze krant meer over de Regulatory Cooperation Body. Lees online een langere versie van dit artikel, waarin ook de alternatieven voor het huidige handelsbeleid worden behandeld.

Guus Geurts is de auteur van 'Wereldvoedsel - Pleidooi voor een rechtvaardige en ecologische voedselvoorziening'

TTIP geen 'big bonanza' voor ontwikkelingslanden

Hilde van der Pas, Transnational Institute (TNI)

TTIP zal niet alleen effect hebben op de Verenigde Staten en Europa. Ook andere landen zullen beïnvloed worden door het verdrag. Volgens eurocommissaris Cecilia Malmström is het veiligstellen van onze Europese waarden een belangrijk strategisch doel van TTIP. Wat zullen andere landen merken van deze geopolitieke strategie?

Minister Ploumen is er van overtuigd dat TTIP positieve effecten zal hebben op ontwikkelingslanden en de Europese Commissie noemt het zelfs een 'big bonanza'. Als twee grote handelsblokken hun regels of standaarden op elkaar aanpassen, zouden derde landen gemakkelijker kunnen exporteren naar beide landen, is de redenering. Uit de teksten in het TTIP hoofdstuk over oorsprongsregels ('rules of origin') blijkt echter dat goederen uit andere landen niet dezelfde voordelen kunnen genieten als die uit de VS en EU.

Nog twijfelachtiger is de claim van Minister Ploumen dat er 'uiteindelijk alleen maar winnaars' zijn met TTIP. Ze verwijst naar de onderzoeksresultaten van de Bertelsmann Stichting, waaruit blijkt dat de EU en de VS er economisch op vooruit gaan. Het feit dat de wereldeconomie er in totaal op vooruit zou gaan - iets dat overigens in andere studies is weerlegd - zou er volgens de Bertelsmann Stichting voor kunnen zorgen dat de winsten

worden verdeeld over landen die verliezen aan TTIP - voornamelijk ontwikkelingslanden. Hoe dat zou moeten gebeuren wordt in de studie niet behandeld.

Waardeketens

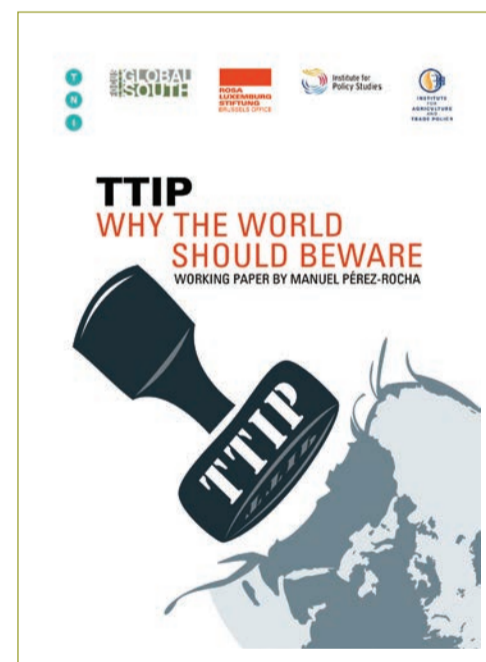
Uit dezelfde studie blijkt dat TTIP leidt tot een afname van het marktaandeel van derde landen door de toename aan handel tussen de VS en de EU. Dit gaat ten koste van import uit landen waar nu veel mee wordt gehandeld, zoals Canada, Mexico, Noorwegen, Turkije en Rusland, die een forse daling van hun BBP kunnen verwachten. Nog verontrustender is de voorspelling dat ook lage-inkomenslanden getroffen zullen worden door een afname (gemiddeld -1,4 procent) van hun BNP, wat lijnrecht tegen de ontwikkelingsdoelstellingen van de EU ingaat. Brazilië, Marokko en Zuid Afrika kunnen hoge verliezen verwachten omdat ze uit hoogwaardige industrieën en waardeketens worden geconcentreerd.

Bepalen van mondiale standaarden

Een van de doelen van TTIP is het afdwingen van mondiale standaarden, zodat de EU en de VS de regels van de internationale handel kunnen blijven bepalen, zonder het risico te lopen dat opkomende economieën hierin het voortouw nemen. TTIP is hiermee een strategie om de positie van de VS en de EU in een veran-

derende, multipolaire wereld te beschermen. De BRICS (Brazilië, Rusland, India, China en Zuid Afrika) hebben zich niet altijd aan de neoliberale inzet gehouden als het gaat om handels- en investeringsverdragen, en zullen door TTIP aan invloed moeten inleveren in het vaststellen van nieuwe regels. Het wordt door TTIP moeilijker voor ontwikkelingslanden om lokale markten af te schermen en lokale en kwetsbare sectoren te stimuleren. De geopolitieke inzet heeft dan ook tot doel om zuid-zuid relaties te verzwakken en westerse dominantie te institutionaliseren.

Canada, Turkije en Mexico hebben al geprobeerd deel te nemen aan de onderhandelingen, zodat ze later niet vastzitten aan handelsvoorwaarden die eenzijdig zijn bepaald door de EU en de VS. Volgens politicoloog en tot voor kort parlementslid in de Filipijnen Walden Bello kunnen we TTIP zien als een onderdeel van de 'West against the rest' strategie tegen opkomende economieën en is het daarom in het belang van ontwikkelingslanden om zich uit te spreken tegen het verdrag. Met TTIP zal het moeilijk worden voor opkomende economieën om te kiezen voor zuid-zuid relaties en een multipolaire wereld die niet afhankelijk is van de standaarden die worden gezet door twee economische machtsblokken.

Lees voor veel meer informatie over de gevolgen van TTIP voor de rest van de wereld het uitvoerige rapport:

TTIP: Why the Rest of the World Should Beware
https://www.tni.org/en/briefing/ttip-why-rest-world-should-beware-Response-to-the-Big-pharma-wish-list_Nov2014.pdf

Ziek van TTIP

Foto FNV

Door Lot van Baaren, FNV

De teksten van TTIP zijn top secret. Heeft dat een reden? Hoogstwaarschijnlijk vrezen de onderhandelaars dat eerlijkheid over de enorme gevolgen van hun handelsakkoord een grote schokgolf in Europa teweegbrengt. Vakbond FNV pleit dan ook voor openheid over de mogelijke gevolgen. Lot van Baaren uit het FNV-bestuur: "Met de informatie die we nu hebben lijken de gevolgen voor werknemers niet te overzien. Daarom zijn we vierkant tegen TTIP en andere handelsverdragen waarover de EU nu onderhandelt. Daarom voert de FNV actie."

Als organisatie van werknemers kijkt de FNV vooral wat TTIP en de andere verdragen betekenen voor de positie van werknemers: voor de werkgelegenheid, voor de kwaliteit van het werk en voor belangrijke rechten van werknemers.

Verlies van echte banen

De voorstanders van TTIP houden vol dat het verdrag economische groei en banen zal opleveren. De FNV gelooft daar niets van. De rapporten waarop de voorstanders van TTIP zich baseren gaan uit van de meest positieve en onwaarschijnlijke scenario's. De banen en groei zouden ook pas op langere termijn en over een langere periode gerealiseerd worden. Resultaten uit eerdere vrijhandelsverdragen als NAFTA maken duidelijk dat van die mooie beloftes helemaal niets waar wordt gemaakt, integendeel. En ook nu zijn er al andere onderzoeken die tot een veel negatiever beeld komen en waarin de verwachting wordt uitgesproken dat TTIP in Europa juist honderdduizenden banen zal kosten. Het gaat de FNV niet alleen om het aantal banen maar vooral om de kwaliteit van de banen. Er zijn al veel te veel mensen - en met name jongeren - met tijdelijke contracten, kleine deeltijdbanen en nul-urencontracten. Kortom: pulpbanen. Deze werknemers hebben nauwelijks zekerheid over hun inkomen en werktijden, zij kunnen nu al nauwelijks een vakantie plannen, of een eigen huis kopen. De FNV vecht dan ook voor echte volwaardige banen waar mensen normaal van kunnen leven. En die echte banen zullen er door TTIP niet komen.

Verbod op kinderarbeid

Wat er wel dreigt te komen is een verslechtering van de werknemersrechten. De meest elementaire werknemersrechten zijn vastgelegd in verdragen van de Internationale

Arbeidsorganisatie (ILO). De Verenigde Staten hebben maar twee van de acht fundamentele ILO-verdragen getekend en de verdragen over vakbondsvrijheid en collectieve onderhandelingen worden in de VS ernstig geschonden. Werknemers in Amerikaanse bedrijven worden vaak ernstig onderbetaald en uitgebuit en kunnen vaak hun vakbondsrechten niet uitoefenen. Ook het verbod op kinderarbeid is in de VS slechter geregeld dan in Europa. Als Europese bedrijven waar die rechten beter beschermd zijn scherper met Amerikaanse bedrijven gaan concurreren is het gevaar groot dat er op al die punten een neerwaartse spiraal ontstaat en ook in Europa de werknemersrechten verslechteren.

Ziek van TTIP

Bedrijven willen onder gelijke voorwaarden zowel in Europa als in de VS kunnen opereren. Daarom willen ze dat wetten en regels gelijkgetrokken worden, of dat noodzakelijke verbeteringen over veilig en gezond werken in Europa worden tegengehouden. Dat zal leiden tot bijvoorbeeld minder strenge regels voor het werken met asbest, pesticiden en andere kankerverwekkende stoffen. Met als gevolg meer beroepsziekten. In feite is dit een stap terug in de tijd. Bedenk dat we de afgelopen decennia juist grote verbeteringen hebben gemaakt om werknemers tegen gevaarlijke stoffen te beschermen. Die afspraken zijn er niet zomaar gekomen, daar zit een enorme druk achter van de vakbonden. De FNV vindt dat we juist afspraken moeten maken om beroepsziekten nóg verder terug te dringen. Want het aantal werknemers dat ziek wordt van hun werk is nog altijd te hoog.

Geheim tribunaal voor multinationals

De FNV keert zich ook heel expliciet tegen ISDS (het zogenaamde Inves-

tor to State Dispute Settlement) dat zowel een onderdeel is van TTIP als het handelsverdrag CETA waarover de EU eerder al met Canada onderhandelde. ISDS kun je het best omschrijven als een soort geheim tribunaal waar buitenlandse multinationals hun zaakjes kunnen regelen. Grote bedrijven kunnen namelijk bij dit aparte arbitragestelsel een overheid aanklagen wanneer deze een besluit neemt waarvan het bedrijf schade ondervindt. Vervolgens kunnen bedrijven hoge schadeclaims indienen. Hiermee omzeilen zij dus democratische besluiten, die vastgelegd zijn in wetten, waarmee we bijvoorbeeld het milieu of werknemersrechten beschermen. Daarmee worden de democratie en de rechtsstaat ondermijnd. Het maakt ook duidelijk dat deze verdragen puur en alleen gericht zijn op de belangen van de grote multinationale bedrijven, die wat ons betreft toch al veel te veel macht hebben. Ergo: het gaat alleen om geld, geld, geld, en aan het eind van de rit zijn werknemers en de kleinere ondernemers de dupe.

Nee want

De FNV zegt dus nee tegen TTIP, CETA en TiSA want:

1. Er staan veel banen op het spel.
2. TTIP lijkt een snelweg naar slechtere arbeidsomstandigheden en minder werknemersrechten.
3. Het geheime tribunaal (ISDS) is ondemocratisch en bevoordeelt enkel de grote multinationals.
4. Er zijn grote risico's voor publieke dienstverlening, zoals zorg en onderwijs.
5. Er is onvoldoende transparantie en democratische controle op inhoud en totstandkoming van deze verdragen.

Doe mee met onze acties!

Met 1,1 miljoen leden is de FNV een van de grootste organisaties van het

land. En de FNV is ook internationaal georganiseerd en maakt samen met vakbonden en werknemers in andere landen van Europa en de Verenigde Staten een vuist tegen TTIP. Want niet alleen in Nederland zijn we de dupe van de hebzucht en het winstbejag van het grote geld. Ook in de rest van Europa en de VS zijn het de gewone burgers en werknemers die aan het kortste eind trekken. Omdat ze uiteindelijk voor minder kwaliteit meer gaan betalen en minder gaan verdienen of zelfs werkloos worden.

Via de FNV kunnen werknemers, mensen die werk zoeken, of hebben gewerkt, druk uitoefenen op beleidsmakers en werkgevers. Samen kunnen we ervoor zorgen dat er eerlijke beslissingen worden genomen.

Er zijn verschillende manieren waarop dat kan. In tientallen plaatselijke afdelingen en sectorgroepen van de FNV zijn inmiddels informatiebijeenkomsten over TTIP gehouden en de komende tijd zullen er nog veel meer volgen. Daarbij roept de FNV haar leden op om de internationale petitie STOP TTIP te ondersteunen en aan andere acties op sociale media zoals #TTIPalarm deel te nemen.

Ook wordt er door de FNV gelobbyd bij zowel nationale politici, Kabinet en Tweede Kamer als in Europa: Europese Commissie, en Europarlement. De samenwerking met de Europese en mondiale vakbeweging is op dit punt geïntensiveerd om gezamenlijk druk uit te oefenen zowel op de Europese als op de Amerikaanse politiek.

In de strijd tegen TTIP en de andere handelsverdragen wordt door de FNV samengewerkt met niet-gouvernementele organisaties (NGO's), waarbij wij ons als vakbeweging concentreren op vakbondsthema's als werkgelegenheid en werknemersrechten, terwijl andere organisaties meer de nadruk leggen op aspecten als milieu, voedselveiligheid en de gevolgen voor kleinere ondernemers, boeren en de economie.

Daarbij gaan we ook, samen met andere organisaties de straat op om actie te voeren en een algemeen publiek voor te lichten over de gevaren van TTIP. Zo waren er

al debatten en actiebijeenkomsten in verschillende steden. Er is een werkgroep van FNV-leden gevormd om deze activiteiten te coördineren, en mede uit te voeren. Daarin zitten actieve leden uit verschillende sectoren en uit vele delen van het land. Wil je hier aan meedoen sluit je dan aan bij de FNV en geef je op voor de werkgroep. Kijk op onze site voor meer informatie.

Colofon

Deze krant is gemaakt door medewerkers van globalinfo.nl en het Platform Authentieke Journalistiek (PAJ: <http://authentiekejournalistiek.org>) in een oplage van 10.000 ex. De krant is gratis, maar heeft natuurlijk wel wat gekost. De krant is tot stand gekomen met medewerking en/of financiële steun van (onder andere) SOMO, Wemos, Milieudefensie, Both Ends, FNV, Aarde Boer Consument, European Milk Board, Trans National Institute, Alert!

Als u wilt reageren of meerdere exemplaren wilt bestellen om te helpen verspreiden, mail dan naar info@globalinfo.nl

Help verspreiden!

Je kunt deze krant helpen verspreiden in je eigen omgeving. Denk aan lokale bijeenkomsten, je kennissenkring of (in overleg) je biologische winkel, kapper, huisarts of café. Exemplaren zijn af te halen op verschillende locaties in den lande, of we kunnen je een stapeltje toesturen.

Vormgeving: Thomas | Dark Roast

Maak je gemeente TTIP-vrij

Geert Ritsema, Milieudefensie

‘TTIP in het algemeen en de ISDS clausule in het bijzonder kunnen een bedreiging vormen voor de lokale democratie in Amsterdam en schadelijk zijn voor lokale regels omtrent sociale normen, milieu, economie, gezondheid, landbouw, intellectueel eigendom en cultuur.’ Met deze motivering sprak een meerderheid van de Amsterdamse gemeenteraad - bestaande uit de fracties van GroenLinks, PvdA, Partij voor de Dieren, SP en de Partij voor de Ouderen – zich op 2 juli jongstleden uit tegen het TTIP verdrag.

Amsterdam was hiermee de eerste gemeente van Nederland die zichzelf heeft uitgeroepen tot TTIP-vrije zone. Bij het ter perse gaan van deze krant hadden inmiddels drie Nederlandse gemeenten (Arnhem, Tiel, Tilburg) de stap van Amsterdam gevolgd. Bij een aantal andere gemeenten liggen anti-TTIP moties op de plank of zijn ze voorlopig aangehouden. De Provinciale Staten van Friesland namen eerder al een anti-TTIP motie aan.

Ook in andere Europese landen komt de beweging voor TTIP-vrije gemeenten van de grond. In België, Engeland, Frankrijk, Duitsland en Oostenrijk hebben zich al tientallen gemeenten uitgesproken tegen TTIP, waaronder grote steden als Brussel, Düsseldorf en Keulen.

Geen partij

Gemeenten en andere decentrale overheden (zoals provincies en regio's) hebben geen enkele stem in het onderhandelingsproces over TTIP. De onderhandelingen worden exclusief gevoerd door de Europese Commissie, die hierover hooguit contact onderhoudt met nationale overheden. Maar de gevolgen van TTIP voor

decentrale overheden kunnen groot zijn. Zo kan TTIP invloed hebben op de vraag welke diensten (zoals bijvoorbeeld de watervoorziening) in de toekomst nog door gemeenten en provincies zelfstandig verricht kunnen worden. Ook kan TTIP in de toekomst bepalend zijn voor de vraag welke openbare diensten aanbesteed moeten worden in een competitief proces, en onder welke voorwaarden.

De Investor-to-State Dispute Settlement (ISDS) clausule, de bepaling in verdragen als TTIP waarmee bedrijven nationale overheden kunnen aanklagen bij een arbitrage TRIBUNAAL, zal ook de keuzevrijheid van gemeenten en provincies beperken, al is het maar vanwege de angst om met schadeclaims geconfronteerd te worden. Er gaat dus een ‘preventieve’ werking van uit – al zijn decentrale overheden zelf geen partij in zaken die bij arbitrage TRIBUNALEN gevoerd worden.

Een bedrijf als Monsanto zou ISDS bijvoorbeeld kunnen gebruiken om Amsterdam aan te klagen vanwege het feit dat de stad het bestrijdingsmiddel Roundup van Monsanto in de ban heeft gedaan. Het bedrijf zou zo het democratisch tot stand gekomen besluit om Roundup vanwege gezondheids- en milieुरisico's te verbieden kunnen ondermijnen.

Eenzijdige arbitrage

Een voorbeeld van een gemeente waar al eerder een dergelijke procedure werd aangespannen is Hamburg. Daar startte het Zweedse Vattenfall (in Nederland beter bekend onder de naam NUON) in 2009 een arbitragezaak tegen het milieubeleid van de stad. Vattenfall wilde een kolencentrale aan de oevers van de rivier de Elbe bouwen. Hamburg stelde aan die

Foto: Karina Brys | karinabrys.wordpress.com

centrale onder meer eisen op het gebied van waterkwaliteit om zo te kunnen voldoen aan de EU Kaderrichtlijn Water. Vattenfall vond dat ‘onpraktisch’ en ‘niet-economisch’ en diende bij het arbitrage TRIBUNAAL ICSID een schadeclaim van 1,7 miljard euro in tegen de Duitse nationale overheid. Dat gebeurde op basis van het ook door Duitsland ondertekende Energy Charter Treaty, een verdrag dat net als TTIP uitvoerige bescherming voor investeerders belooft. Als gevolg van de druk die Vattenfall met deze schadeclaim uitoefende ging de stad

Hamburg uiteindelijk overstag en stemde zij in met de bouw van een vervuilende kolencentrale aan de oevers van de Elbe.

Vanwege het gevaar van TTIP voor onder meer het gemeentelijke en provinciale milieubeleid is Milieudefensie een campagne gestart waarin alle gemeente- en provinciebesturen van Nederland worden opgeroepen om zich TTIP-vrij te verklaren. (Meer informatie op milieudefensie.nl/ttip)

Belgische Campagne tegen TTIP

In België is een brede coalitie gevormd om zich te verzetten tegen de TTIP-onderhandelingen, en andere dreigende vrijhandelsakkoorden.

In mei 2015 liet de coalitie van zich horen in een gezamenlijke verklaring tegen TTIP. De coalitie eist direct opschorting van de onderhandelingen. Zoals een bericht van Bond Beter Leefmilieu, een koepelorganisatie van 150 milieu- en natuurverenigingen in Vlaanderen, het beschrijft:

“Vakbonden, mutualiteiten (ziekenfondsen, red.), consumentenorganisaties, en milieu- en ontwikkelingsorganisaties uit beide landsdelen spreken zich vandaag eensgezind uit: de trans-Atlantische akkoorden houden teveel risico in voor de arbeidsrechten, de gezondheidszorg, de consumentenbescherming, het milieu en de democratische besluitvorming. TTIP heeft ook een negatieve impact op de handel vanuit de ontwikkelingslanden. De aangekondigde economische voordelen zijn verre van zeker. Gedegen studies verwachten zelfs eerder jobverlies.”

Ook de ontwikkelingsorganisatie II.II.II is lid van de coalitie en onderschrijft de verklaring tegen TTIP: “Gezien de vele schaduwzijden vraagt het middenveld de opschorting van de

TTIP-onderhandelingen op basis van het huidige mandaat. De onderhandelingen mogen maar hervat worden binnen duidelijke krijtlijnen zoals de uitsluiting van de investeerderstaat geschillenregeling (ISDS).”

De organisatie voegt toe dat ook CETA, het verdrag met Canada, verworpen moet worden: “Het Belgische middenveld wil ook een eerste duidelijk politiek signaal: de verwerping van CETA (Comprehensive Trade and Economic Agreement). De organisaties vragen de Belgische politieke besluitvormers om de ondertekening en de ratificatie van dit handels- en investeringsakkoord met Canada te weigeren. Dit akkoord kan al voor het einde van het jaar worden voorgelegd aan de regeringen en parlementen.”

De volgende organisaties maken deel uit van de coalitie:

ABVV, ACV, ACLVB, Christelijk Mutualiteiten, Liberale Mutualiteiten, Neutrale Mutualiteiten, Socialistische Mutualiteiten, Onafhankelijke Ziekenfondsen, Solidaris, CNCD-II.II.II, II.II.II, Greenpeace, Bond Beter Leefmilieu, Inter-Environnement Wallonie, Test-Aankoop, Test-Achats.

Eerste Hulp bij Dreigende Akkoorden

Door Jilles Mast en Kees Hudig

Zo'n ondoorzichtig proces rond een vrijhandelsakkoord, dat zich ook nog eens voor een groot deel afspeelt in de labyrinten van de EU, lijkt moeilijk te bestrijden. Bovendien lijken de machten achter het proces, met name de multinationals, vaak groot en onaanraakbaar. Maar dat is vooral de schijn die ze proberen hoog te houden. In werkelijkheid zit zo'n proces vol zwakke schakels, die stuk voor stuk onontbeerlijk zijn voor het project.

'MAI niet gezien'

In het recente verleden zijn vergelijkbare akkoorden tegengehouden omdat er vasthoudend en massaal 'van onderop' tegen geageerd werd. Het eerste dat sneuvelde was het beruchte MAI-verdrag dat de OECD voor multinationals wilde instellen, eind jaren '90 van de vorige eeuw. Ook de Free Trade Area of the Americas (FTAA) – een vrijhandelszone van 'Alaska tot Vuurland' – is roemloos verdwenen door gecombineerd verzet vanuit de bevolking, maatschappelijke organisaties en progressieve regeringen.

En de WTO, de Wereldhandelsorganisatie, zit danig in het slop. Dat komt – alweer – doordat allerlei bewegingen lokaal mobiliseren tegen de vrijhandelsagenda die neoliberale krachten via de WTO zouden willen opleggen. De zogenaamde millennium-top van de WTO die eind 1999 in Seattle in de VS had moeten plaatsvinden, werd door zoveel duizenden mensen omsingeld, dat de vergadering niet eens goed plaats kon vinden.

Veel recenter is de campagne tegen het heilloze ACTA-verdrag over intellectuele eigendomsrechten dat ook allerlei beperkingen voor internet wilde vastleggen. Hoewel het verdrag nagenoeg rond was, kwam er een felle campagne van tegenstanders, vooral internetgebruikers, die er voor kon zorgen dat het uiteindelijk toch de ijskast in moest. Een grote meerderheid van de Europarlementariërs stemde tegen het verdrag.

Verzet is dus goed mogelijk, ook tegen abstracte en schijnbaar onaanastbare projecten.

Demonstreren

Er zijn meer dan genoeg redenen om tegen het TTIP-verdrag te zijn. Maar met enkel 'er iets van te vinden' redenen we het niet om het verdrag ook tegen te houden.

De vraag is dan natuurlijk hoe we te werk moeten gaan en welk soort acties en strategieën het beste passen bij verzet tegen een verdrag als TTIP. We hebben, onder andere in deze krant, kunnen zien dat in het buitenland, in het bijzonder in Groot-Brittannië, Duitsland en bij onze zuiderburen, van tijd tot tijd duizenden mensen op de been komen tegen het verdrag. In Nederland is dat tot nu toe nog niet in die mate gebeurd, maar daar lijkt verandering in te komen. Voor de manifestatie tegen TTIP in Amsterdam op 10 oktober aanstaande hebben zich een paar maanden van tevoren al enkele duizenden mensen aangemeld. Het is een teken aan de wand dat naarmate er meer bekend wordt

over de inhoud van TTIP er meer verzet ontstaat. Ook in Nederland.

Stok in de wielen

Maar een enkele demonstratie, hoe groot de opkomst ook is, zal niet genoeg zijn om het verdrag te stoppen. De onderhandelaars worden onder druk gezet door de Europese Commissie en de Amerikaanse regering om het verdrag zo snel mogelijk, en het liefst nog voor het eind van 2015, er door te krijgen. We moeten dus enige vaart maken als we de politici die dit verdrag zo hoog hebben zitten een stok tussen de wielen willen steken.

Er zijn vele manieren om dit te doen. Zo kun je je via de lokale politiek, die toch een stuk toegankelijker is dan die van het Brusselse doolhof, inzetten om je eigen gemeente 'TTIP-vrij' te maken (zie hiernaast). Ook is het altijd verstandig om juist die partijen die twijfelen te benaderen en bestoken met kritische vragen. De Partij van de Arbeid in het bijzonder lijkt het meest verdeeld over wat ze aanmoeten met TTIP. Het verschil tussen de achterban van de partij en sommige delen van het leiderschap is hier op het eerste gezicht het grootst. Daar komt bij dat de voor TTIP verantwoordelijke minister de PvdA'er Lilianne Ploumen is.

Bedrijfsleven

Het internationale bedrijfsleven is en blijft de grote motor achter dit verdrag en zou dus zeker ook in aanmerking kunnen komen voor aandacht van actievoerders. In het

Foto: Branko Collin | Flickr

geval van Nederland is de de werkgeversvereniging annex lobbyclub voor het Nederlandse bedrijfsleven VNO-NCW dan de meest prominente en actieve speler.

Individuele bedrijven spelen ook een belangrijke rol. Zo springt van alle bedrijven die hebben gelobbyd voor TTIP er één sector uit, en dat is de landbouw. Landbouw heeft in dit geval niets te maken met de gemiddelde (Nederlandse) boer. Maar het gaat hier om de grote multinationals uit de voedselindustrie. Bedrijven zoals Nestlé en Monsanto. Ook het Nederlandse Unilever schuift regelmatig aan bij de Europese Commissie. Unilever is het grootste levensmiddelenbedrijf ter wereld en opereert vanuit haar hoofdkantoor in Rotterdam.

Advocatenfirma's

Omdat de private geschillenbeslechtsconstructie ISDS wellicht het meest problematische onderdeel is van TTIP, is het ook zeker de moeite waard om te kijken welke Nederlandse advocatenfirma's hier aan verdienen. De twee meest prominente zijn NautaDutilh en de Brauw Blackstone Westbroek. Beide zijn nauw betrokken bij het promoten van ISDS onder het internationale bedrijfsleven, en hebben – hoe voorspelbaar – een kantoor aan de Amsterdamse Zuidas. Als actie zou je er bijvoorbeeld aan kunnen denken om een keer in het openbaar een rechtszitting te organiseren waarin ze worden veroordeeld voor het verkwanselen van onze rechtstaat. In zo'n rechtszaak kunnen activisten zowel advocaat als rechter spelen, en

zo partijdig zijn als wat. Dat maakt niet uit want zo werkt ISDS ten slotte ook.

Een soortgelijke omkering van de normale gang van zaken kan je je ook voorstellen bij de multinationals die voor TTIP aan het pushen zijn. Wanneer zij mens en milieu in de uitverkoop zetten, kunnen wij dat ook doen. Zo heeft het Belgische collectief 'wie besteelt wie' onlangs de huisraad van een kantoor van BNP-Paribas in de uitverkoop gedaan, uit onvrede over de hulp die deze bank biedt aan multinationals om belasting te ontduiken.

Stop TTIP

Waar het om gaat is dat zelfs bij iets dat zo groot en abstract is als een handelsverdrag het heel goed mogelijk is om actie te voeren. Uiteindelijk zal een krachtige tegenmacht moeten bestaan uit een diversiteit aan campagnes, eigen onderzoek, publicaties en middelen om bewustwording over deze thematiek op te wekken, maar vooral ook acties. Daar kan iedereen aan bijdragen, met een klein groepje mensen of op grote bijeenkomsten zoals op 10 oktober. Voor adressen van organisaties en groepen die hier al mee bezig zijn zie de achterpagina van deze krant. Het heeft in het verleden geleid tot meerdere verdragen die werden afgeschoten (MAI, WTO, ACTA). En hoewel dat geen garanties biedt voor de toekomst weten we één ding zeker: niets doen helpt sowieso niet.

Gemeentes tegen TTIP

In juni stemde de gemeenteraad van Borgerhout, een deelgemeente van Antwerpen, voor een voorstel om zich tot TTIP-vrije gemeente te verklaren. Het is daarmee de eerste Vlaamse TTIP-vrije gemeente. In Wallonië was dat, in navolging van de Franse anti-TAFTA-campagne, al eerder en vaker gebeurd. De nieuwswebsite DeWereldMorgen bericht over de gebeurtenis: "Daarmee is Borgerhout de eerste TTIP-vrije gemeente in Vlaanderen. In heel België organiseren verenigingen zoals Hart Boven Hard, Tout Autre Chose, D19-20 en Transat het protest tegen de vrijhandelsakkoorden. Verschillende Waalse gemeentes zijn al TTIP-vrij. In Leuven voert Groen de druk op om de stad TTIP-vrij te maken en in Gent verzamelen burgers en organisaties

handtekeningen die het stadsbestuur ertoe moeten aanzetten het voorbeeld van Borgerhout te volgen."

Acties in Brussel 15, 16 & 17 oktober

Vanuit Spanje zijn Euromarsen gepland - van werklozen en andere slachtoffers van het EU-beleid - die dwars door Frankrijk lopen en op 15 oktober in Brussel aankomen. Op die dag staat ook het begin van de Eurotop gepland. De Belgische koepel D19/20 roept op om op 15 oktober in Brussel de Eurotop te omsingelen. Op 16 oktober zijn daar dan verdere acties en debatten en op 17 oktober een Europese betoging.

Meer informatie: <http://www.d19-20.be/nl/>

Zie voor een overzicht van TTIP-vrije gemeentes in België: <http://nottip.be/>

Voor de omvangrijke Franse campagne voor TTIP-vrije gemeentes (en steden, of regio's, in totaal al 423) zie <https://www.collectifstopptafta.org/collectivites/>

Ook in Oostenrijk (er wordt toegewerkt naar 250 TTIP-vrije gemeentes: www.ttip-stoppen.at) en Duitsland (<http://www.attac.de/TTIP-in-Kommunen>) hebben al honderden gemeentes zich tegen TTIP verklaard.

TTIP: Kansen of klappen voor het MKB?

Roeline Knottnerus, onderzoeker en campaigner op handel en investeringen voor SOMO en TNI

Het Europese MKB zou TTIP als een grote kans zien. Dat concludeert de Europese Commissie op basis van eigen onderzoek, waarmee zij het draagvlak voor TTIP wil vergroten. Maar op het rapport is stevige kritiek.

De Europese Commissie onderhandelt binnen TTIP inmiddels expliciet over een speciaal hoofdstuk over het midden- en kleinbedrijf (MKB); het Small Business Chapter. Dat gebeurt in antwoord op kritiek dat TTIP vooral de belangen van het grote multinationale bedrijfsleven zou dienen. EU-handelscommissaris Malmström kan daardoor beweren dat TTIP niet alleen een 'groot potentieel' biedt voor grote internationaal opererende ondernemingen, maar ook voor het MKB als de ruggengraat van de Europese economie. Maar de Europese Commissie goochelt met onderzoeken en cijfers. De ondernemersorganisatie VNO-NCW juicht mee namens MKB-Nederland, dat grotendeels onder de vleugels van de grote broer opereert. Maar MKB-Nederland zou juist moeten waarschuwen voor de risico's.

De Europese Commissie baseert zich op een enquête onder 869 deelnemende bedrijven die zich zelf hebben aangemeld. Het gaat dus bepaald niet om een representatieve steekproef. De enquête kijkt daarmee vooral naar MKB-bedrijven die al exporteren naar de VS of plannen in die richting hebben. Maar in de hele EU exporteren maar een kleine 150.000 bedrijven rechtstreeks naar de VS. Dat is minder dan een procent van de ruim twintig miljoen Europese MKB-bedrijven.

Het rapport kijkt bovendien alleen maar naar de handelsbarrières die het exporterende MKB ervaart. De Europese Commissie kiest ervoor om de risico's van TTIP voor het MKB op de binnenlandse markt buiten beschouwing te laten. De uitwerking die 'regelgevende samenwerking' (zie elders in deze krant), verscherpte importconcurrentie, handelsverschuivingen en ISDS op het MKB zullen hebben, wordt niet meegewogen. Het MKB, dat zich vooral op lokale en regionale markten richt, zal ernstig te lijden krijgen onder goedkope importen uit de VS. Dat kan ook grote gevolgen hebben voor de werkgelegenheid in de EU.

Kritische MKB-koepels

Kritische koepels van het MKB in verschillende Europese landen vrezden dat kleine en middelgrote bedrijven onder TTIP uit de markt gedrukt zullen worden door grote multina-

tionals. Dat is ook de belangrijkste zorg van bijvoorbeeld de Belgische middenstandsorganisatie UCM en ondernemersorganisatie NSZ. Ook het Duitse Bundesverband Mittelständische Wirtschaft (BVMW) dat meer dan 270.000 Duitse MKB-bedrijven vertegenwoordigt, is kritisch. Net als de European Association of Craft, Small & Medium-sized Enterprises (UEAPME), belangenorganisatie voor ruim 12 miljoen MKB-bedrijven in heel Europa. In Oostenrijk loopt een petitie van het MKB die duidelijk moet maken dat men het optimisme van de Europese Commissie over de voordelen van TTIP voor het MKB niet deelt. Beide koepels waarschuwen voor de dominantie van de belangen van grote exportbedrijven in de TTIP-onderhandelingen. UEAPME wil dat er bij de onderhandelingen veel beter wordt gekeken naar de belangen van het niet-exporterende MKB.

Overigens vreest ook het MKB in landen buiten Europa verlies aan marktaandeel als gevolg van handelsverschuivingen onder TTIP.

Groten verdringen de kleintjes

Verdringing dreigt omdat producten in de VS vaak aan veel minder hoge eisen hoeven te voldoen dan in de EU, waardoor ze goedkoper kunnen worden geproduceerd en aangeboden. Een ander risico voor het MKB is dat sterkere investeringsbescherming in TTIP ertoe kan leiden dat grote Europese bedrijven hun arbeidsintensieve productie verplaatsen naar de VS waar de arbeidskosten lager en de arbeidsnormen minder streng zijn. Dat kan grote gevolgen hebben, niet alleen voor de Europese werknemers van deze bedrijven, maar ook voor hun toeleveranciers die dan kopje-onder gaan.

Lokaal beleid

TTIP wil nadrukkelijk ook de markt voor overheidsaanbestedingen liberaliseren. Daarmee zal TTIP lokaal inkoopbeleid in de weg staan. Veel gemeenten en lokale overheden in Europa gebruiken hun aanbestedingsbeleid om de plaatselijke economie te stimuleren door goederen en diensten af te nemen van lokale bedrijven en zo lokale werkgelegenheid bevorderen. Dit beleid zou

onder TTIP onder druk komen te staan omdat zulk beleid beschouwd wordt als het 'opwerpen van handelsbarrières' en lokale bedrijven daardoor een oneigenlijk voordeel verschafte zou worden ten opzichte van buitenlandse aanbieders. Dat idee is natuurlijk ronduit idioot. Ook op dit vlak vormt TTIP dus een rechtstreekse bedreiging voor het marktaandeel van het MKB.

Claims op de staatskas

Het effect van hoge claims op de staatskas, via de buitenjuridische ISDS-tribunalen die TTIP mogelijk dreigt te maken, en de inperking van de beleidsruimte van de overheid zijn een ander punt van zorg. TTIP zet vooral in op het dereguleren van markten ten gunste van exportbedrijven en buitenlandse investeerders. Maar veel van de bestaande marktregulering is juist in het belang van kleinere, nationaal opererende bedrijven. Onder TTIP kunnen ruim 50.000 Amerikaanse bedrijven straks aanspraak maken op ISDS.

Het Duitse BVMW maakt zich daarnaast ook grote zorgen over uitholling van consumentenbescherming en druk op het voorzorgsbeginsel van de EU. In de EU mogen producten pas op de markt worden gebracht als duidelijk is dat ze niet schadelijk zijn. Dat uit te zoeken kost tijd. In de VS mogen producten veel sneller de markt op.

Waar het MKB in andere landen kritisch is, dragen VNO-NCW en MKB-Nederland een krachtige pro-TTIP boodschap uit. Het is een raadsel waarom zij hun achterban, die in meerderheid niet naar de VS exporteert en ook geen plannen in die richting koestert, niet waarschuwen voor de grote en reële risico's van TTIP op hun thuismarkt.

Op internet is een lange versie van dit stuk te vinden, met links en noten. www.globalinfo.nl/achtergrond/ttip-kansen-of-klappen-voor-het-mkb

Verschiedende impactstudies, waaronder de studies uitgevoerd in opdracht van de Europese Commissie zelf, becijferen dat tussen de 680.000 en 1,3 miljoen mensen als gevolg van TTIP hun baan zullen verliezen. Het zullen vooral bij de 20 miljoen MKB-bedrijven in de EU zijn waar de klappen gaan vallen. Het MKB is in Europa goed voor 57 procent van alle toegevoegde waarde en verschaft werk aan 66,5 procent van alle werknemers in de EU. Als het gaat om het scheppen van nieuwe banen, dan is het MKB met 85 procent dé grote aanjager van de werkgelegenheid in de EU.

Foto: Christian Mang | Campact

Bedrijvenlobby aan het roer in nieuwe raad voor regelgeving?

Roeline Knottnerus

De nieuwe raad waarin de VS en de EU gezamenlijk nieuwe regels opstellen, gaat gedomineerd worden door het bedrijfsleven. Wetsvoorstellen worden vooral bekeken vanuit het oogpunt wat het betekent voor de handel. Mens en milieu staan lager in de rangorde.

Om handel en investeringen te bevorderen willen de EU en de VS via TTIP toewerken naar harmonisering en/of wederzijdse erkenning van elkaars wetten en regels. Europa erkent dat die regels er zijn om mensen te beschermen tegen risico's, bijvoorbeeld op het gebied van volksgezondheid of een schoon leefmilieu. Maar regels, hoe noodzakelijk ook, kunnen de internationale handel beperken.

Op dit moment is er volgens de Europese Commissie geen prikkel voor nationale politici om te kijken naar de gevolgen van binnenlandse regels op buitenlandse handels- en investeringsstromen. Dat moet anders, zeggen de EU en de VS. TTIP moet een instrument worden dat beide blokken dwingt om hier bij het ontwikkelen van nieuwe regels wel rekening mee te houden en ook bestaande regelgeving hierop aan te passen.

Een nieuwe bureaucratische laag erbij

TTIP wordt een 'levend verdrag'. Dit betekent dat alle regels en wetten die na TTIP worden gemaakt eerst langs de andere verdragspartij moeten om ervoor te zorgen dat de handel er zo weinig mogelijk door wordt belemmerd. De VS mag dan formeel commentaar geven op onze wetten en regels, en omgekeerd.

Om dit te kunnen doen willen de verdragspartijen een nieuwe raad oprichten: de zoge-

Foto: Greenpeace Oostenrijk

naamde Regulatory Cooperation Body (RCB). Dit orgaan gaat toezicht houden op de ontwikkeling en invoering van wet- en regelgeving in de VS en de EU.

Een groot probleem met het RCB is dat het een extra bureaucratische laag vormt die kan zorgen voor eindeloze vertragingen in het invoeren van nieuwe regels en wetten. 'Stakeholders' — het bedrijfsleven voorop — mogen namelijk te allen tijden bezwaar aantekenen tegen de plannen van overheden. Die moeten aantonen dat de bezwaren serieus worden meegewogen. Zelfs bestaande regelgeving kan op verzoek van een stakeholder worden doorgevoerd op hoe handelsbelemmerend deze is.

In het voorstel van de EU moet elk regelgevend proces in de EU, de VS, de lidstaten of de Amerikaanse federale staten vergezeld gaan van een stakeholder consultatie en moet worden bekeken wat de impact zal zijn op handel en investeringen. Welke gevolgen een regel heeft op bijvoorbeeld consumentenbelangen of het milieu wordt veel minder belangrijk gevonden. In het huidige voorstel wordt het meewegen daarvan slechts in een voetnoot genoemd.

Bedrijvenlobby aan het roer?

Het voorstel van de Europese Commissie om in deze nieuwe raad te gaan samenwerken met de VS leunt sterk op de ideeën van de Euro-

pese en de Amerikaanse bedrijvenlobby, verenigd in BusinessEurope en de US Chamber of Commerce. Die zijn er groot voorstander van dat lobbygroepen via de RCB rechtstreeks inspraak krijgen in de vormgeving van wet- en regelgeving. De machtige bedrijvenlobby aan weerszijden van de oceaan zal het proces van 'regelgevende samenwerking' gemakkelijk kunnen domineren. Ook kunnen internationaal opererende bedrijven al in een heel vroeg stadium dreigen met investeringsclaims (via het ISDS mechanisme in TTIP) om zo wetsvoorstellen die hen niet aanstaan van tafel te krijgen. Hiermee raakt het bedrijfsleven rechtstreeks aan nationale en Europese regelgevende bevoegdheden en democratische besluitvorming. Regelgevende samenwerking wordt ook wel het legaliseren van lobby genoemd.

Parlementen worden zo buitenspel gezet: zij mogen zich straks alleen nog uitspreken over de minst handelsbelemmerende beleidsopties. Enkel wat wordt voorgekookt door de RCB, in samenspraak met het bedrijfsleven, bereikt nog de parlementen. Bredere maatschappelijke belangen komen op de tweede plaats. Meerdere Europarlementariërs noemen regelgevende samenwerking dan ook een van de gevaarlijkste onderdelen van TTIP. Zij vrezen dat hun werk min of meer zinloos wordt.

Agrarisch verzet tegen TTIP groeit

Guus Geurts, namens XminY betrokken bij Platform Aarde Boer Consument

Veel boerenorganisaties hebben grote problemen met de invoering van TTIP. Tijdens een debat in Wageningen in april lieten diverse vertegenwoordigers van agrarische organisaties weten geen voorstander te zijn van TTIP. De afgelopen maanden sloten andere boerenorganisaties zich hierbij aan.

De Nederlandse Akkerbouw Vakbond (NAV), de Nederlandse Melkveehouders Vakbond (NMV) en de Vereniging voor Biologisch Dynamische landbouw (BD-vereniging) zijn tegen TTIP omdat het opheffen van de Europese bescherming naar verwachting zal leiden tot structureel onstabiele en te lage prijzen aan de boer. Deze boerenorganisaties zetten zich, onder andere via het Platform Aarde Boer Consument, al jaren in voor meer Europese marktregulering. Daarmee zouden eerlijke, kostendekkende prijzen aan de boer bereikt kunnen worden, voor een product dat aan alle maatschappelijke eisen voldoet.

TTIP zal dit definitief onmogelijk maken, verwachten zij. Volgens Piet van IJzendoorn, voorzitter van de BD-vereniging, is TTIP strijdig met hun streven naar korte lijnen tussen boeren en burgers, sluitende kringlopen en een landbouw die gebaseerd is op ecologische uitgangspunten. TTIP zorgt juist voor een grotere afstand tussen boer en consument, onnodige stijging van import en export, en een verdere commercialisering van de voedselvoorziening.

Vrijhandel in voedsel

De melkveehouders die samenwerken binnen de Dutch Dairyfarm Board (DDB) delen dit standpunt. Voorzitter Sieta van Keimpema van de DDB wijst ook op de grote nadelen van het CETA-handelsverdrag tussen de EU en Canada. Hierdoor zal er veel meer Canadees rundvlees worden toegelaten - wat zogenaamd 'hormoonvrij' is, maar de controle hierop is minimaal. Het is dan ook

van belang dat ook het CETA-verdrag wordt tegengehouden. Bestuurslid Keimpe van der Heide van de NAV wil zelfs een stap verder gaan: voedsel zou volgens hem buiten alle vrijhandelsverdragen gehouden moeten worden.

Voorzitter Ingrid Jansen van de Nederlandse Vakbond Varkenshouders (NVV) vreest dat het bestaansrecht van Nederlandse familiebedrijven in het gedrang komt door oneerlijke concurrentie. De prijzen die varkenshouders krijgen, zullen volgens haar nog lager worden door het grotere aanbod van Amerikaans vlees. Daarbij is dit vlees geproduceerd tegen een lagere kostprijs, vanwege de lagere eisen waaraan de Amerikaanse boer hoeft te voldoen. Jansen concludeert daarom dat TTIP desastreuus is voor de Nederlandse varkenshouderij.

Race to the bottom

Ook de landelijke vakgroep Pluimveehouderij LTO/NOP is tegen TTIP.

Voorzitter Eric Hubers zegt dat TTIP het gelijke speelveld ondermijnt, doordat het Amerikaanse producten op de Europese markt gaat toelaten die met veel lagere voedselveiligheids-, milieu- en dierenwelzijnsstandaarden zijn geproduceerd.

Deze producten mogen door wederzijdse erkenning van standaarden op de Europese markt worden toegelaten. Dit ondanks de belofte van minister Ploumen dat deze Europese standaarden niet verlaagd zullen worden. Iets vergelijkbaars gebeurt met de toelating van legbatterijen uit Oekraïne terwijl Europese pluimveehouders met een legbatterijverbod zijn geconfronteerd.

Voorzitter Hennie de Haan van de Nederlandse Vakbond Pluimveehouders sluit zich hierbij aan: 'Wat in Nederland mag worden geconsumeerd, moet ook in Nederland mogen worden geproduceerd. Het kan niet zo zijn dat in Nederland een verbod op bepaalde huisvestings-

systemen geldt, maar dat producten afkomstig uit dergelijke huisvestingsystemen wel mogen worden geïmporteerd. Dat is de wereld op zijn kop.' De agrarische organisaties vrezen door TTIP in een race to the bottom te belanden, waarvoor steeds minder plaats zal zijn voor gezinsbedrijven.

De tegenstand van met name de LTO-vakgroepen is opmerkelijk omdat de voorzitter van LTO Nederland Albert Jan Maat wel een voorstander van TTIP is. Hij is tevens voorzitter van de Europese boerenorganisatie COPA-COGECA, waarbij LTO is aangesloten. COPA-COGECA hebben samen met de Europese agribusiness die samenwerkt binnen Food Drink Europe, TTIP verwelkomd omdat zo handelsbarrières op het gebied van regulering uit de weg geruimd zouden kunnen worden.

Verklarende woordenlijst

TISA: Trade in Services Agreement.

Vergaand verdrag over (vrij)handel in diensten. Wordt momenteel in het geheim over onderhandeld tussen 23 partijen, waaronder de VS en de EU. Er valt bijna alles onder dat geen 'gewone productie' is, dus ook financiële diensten, transport, internet, communicatie...

TTIP: Transatlantic Trade & Investment Partnership. Vrijhandelsverdrag tussen de VS en de EU.

TPP: Trans-Pacific Partnership.

Vrijhandelsverdrag tussen twaalf landen aan weerszijden van de Stille Oceaan, waaronder de VS, Canada, Japan.

ISDS: Investor-State Dispute Settlement.

Investerder-staatarbitrage, voorziening in vrijhandelsverdragen waardoor bedrijven overheden kunnen aanklagen bij een speciaal voor die zaak ingesteld tribunaal.

CETA: Comprehensive Economic and Trade Agreement.

Vrijhandelsverdrag tussen EU en Canada. Inhoudelijk even erg als wat van TTIP gevreesd wordt. Tekst is uitonderhandeld, autoriteiten aarzelen nu om het ter ratificatie door parlementen voor te leggen...

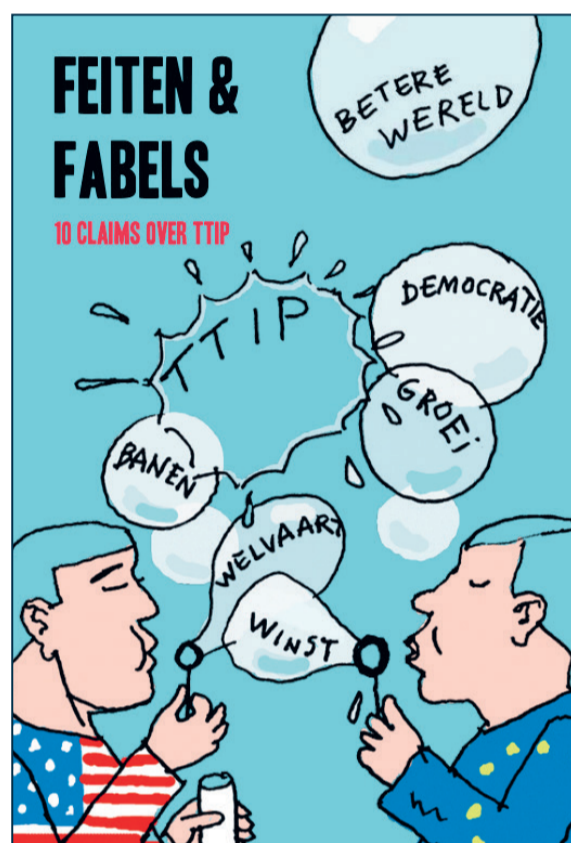
Regulatory Cooperation:

Regelgevende samenwerking

Voorziening in handelsakkoord voor 'nadere invulling' van regelgeving na afsluiting verdrag. Verheft lobbyen tot beleid.

Screenshots van verslag van Corporate Europe Observatory (corporateeurope.org) over het resultaat van hun procedure om vrijgave te eisen van documenten van de EU over de invloed van de tabakslobby op de vrijhandelsonderhandelingen van de EU. De documenten die ze kregen waren grotendeels onleesbaar gemaakt.

Meer lezen over TTIP (en CETA)?

Feiten en Fabels

Over TTIP wordt veel geschreven, wat zijn nu de feiten en wat zijn de fabels? In deze publicatie van PAJ, SOMO en TNI worden tien claims van politici en onderhandelaars over de voordelen van dit verdrag onderzocht. De publicatie is (vanaf half september) te vinden op authentiekejournalistiek.org, somo.nl, en tni.org.

A Brave New Transatlantic Partnership

Een onderzoek van het Seattle to Brussels network (waarvan TNI, SOMO en BothENDS en Friends of the Earth / Milieudefensie de Nederlandse leden zijn) over de sociale en ecologische gevolgen van TTIP. www.szbnetwork.org/brave-new-transatlantic-partnership/

Trading away Democracy

Een analyse van het investeerder-staat geschillenbeslechtingsmechanisme (ISDS) zoals het is opgenomen in CETA. Het verdrag tussen de EU en Canada kan gezien worden als een blauwdruk voor TTIP. www.szbnetwork.org/trading-away-democracy/

Opmerkelijk:

Duitsland: kritisch boek over TTIP al wekenlang op bestsellerslijst.

Die Freihandelslüge van Thilo Bode over TTIP heeft wekenlang in de top vijf van non fictie van weekblad Der Spiegel gestaan (en loopt nog steeds goed). Bode is werkzaam bij Foodwatch in Duitsland. In een recensie door de gerenommeerde journalist Heribert Prantl van de Süddeutsche Zeitung merkte deze op dat het "een indrukwekkende aanklacht" is en dat men zou wensen dat "de voorstanders van TTIP een even overtuigend pleidooi zouden uitbrengen als nu de tegenstanders gedaan hebben". (die Freihandelslüge, Warum TTIP nur den Konzernen nützt – und uns allen schadet, DVA Verlag maart 2015)

TTIP en Gezondheid

Zie ook: Hoe (on)gezond is TTIP?

Door Lavinia Steinfort bij Oneworld (www.oneworld.nl/hoer-ongezond-ttip)

BEUC, de overkoepelende Europese tak van de Consumentenbond heeft een felle verklaring uitgebracht met een oproep om ons verder te wapenen tegen de gevaren van TTIP voor onze gezondheid:

www.beuc.eu/publications/beuc-x-2015-064-ipa-ttip-health-beuc_position.pdf

Opmerkelijk is dan nog de uitspraak van CDA kamerlid Hanke Bruins Slot in FD (16 juni 2015) dat 'Zowel publieke als private zorgsystemen buiten het kader van TTIP [moeten] worden gehouden.'

Aanbod TTIP-lezingen

Deelnemers van het Nederlandse TTIP-platform bieden aan om een informatieve bijeenkomst over het TTIP verdrag bij u te komen inleiden.

De invulling kan naar uw wensen worden aangepast. Het 'basispakket' bestaat uit een inleiding van een uur over de herkomst en inhoud van het TTIP-verdrag. Ook kunnen wij ingaan op alternatieven die er zijn. In een tweede uur zouden we desgewenst een deelonderwerp nader kunnen belichten. Dat zou een van de thema's kunnen zijn die een belangrijke rol spelen (landbouw/voedsel, gezondheid, milieu, arbeid, of internet). Ook kan een tweede deel ingevuld worden met informatie over alternatieven voor het

huidige vrijhandelsbeleid en/of door verbanden te leggen tussen vrijhandel en klimaatverandering.

Afhankelijk van uw wensen en de beschikbaarheid van mogelijke sprekers kunnen de kosten uiteenlopen van een reiskostenvergoeding tot 150 euro plus reiskosten.

Meer informatie en aanvragen voor lezingen: guusgeurts@yahoo.com

Deskundige kennis over terreinen die TTIP dreigt te schaden is er in grote mate. Wat (internet)adressen op een rijtje

In Nederland en België:

Milieu:

Dossier Schaliegas van Milieudefensie

milieudefensie.nl/schaliegas

Gezondheid:

Wemos wemos.nl

Milieu en ontwikkeling:

Both Ends bothends.org

Landbouw en Veeteelt:

ABC aardeboerconsument.nl

melkveehouders ddb.nu

Multinationals, Investering, financiële diensten:

SOMO somo.nl

Lobbyen:

Corporate Europe Observatory

corporateeurope.org

Internet en Privacy:

Bits of Freedom bof.nl

Vrijschrift vrijschrift.org

En verder

Dagelijkse informatie over acties tegen vrijhandel: **Globalinfo** globalinfo.nl

Kritisch over Europa:

Ander Europa

andereuropa.org

Internationaal:

Seattle to Brussels Network

s2bnetwork.org

Zelfgeorganiseerd EU Burgerinitiatief

stop-ttip.org

Attac attac.org

Frankrijk:

Stop TAFTA

collectifstopafta.org

Verenigd Koninkrijk:

NoTTIP nottip.org.uk

Duitsland:

Attac attac.de/ttip

Oostenrijk:

TTIP Stoppen

ttip-stoppen.at

Agenda

18 sept: Avond over TTIP van SP in Brulboei, Emmeloord

25 sept: Workshop over Vrijhandelsverdragen en Gezondheid. Een roep om actie, van oa. Wemos, Oxfam en ziekenfondsen. Centrum voor Internationale Verenigingen Brussel (www.gezondheid-solidariteit.be/activiteit/workshop-trade-and-investment-agreements-and-health-agenda-action)

4 okt: Tegenlicht uitzending over ISDS

7 okt: Tegelijkertijd meet-up in Pakhuis de Zwijger, Amsterdam

9 okt: Avond over TTIP van SP in Capelle aan de IJssel

10 okt: Overhandiging van de meer dan 2,5 miljoen handtekeningen tegen TTIP aan de Europese Commissie. Internationale actiedag. Manifestaties onder andere in Amsterdam en Berlijn.

13 uur in Amsterdam, Jonas Daniël Meijerplein: Onze rechten, onze gezondheid, onze planeet zijn géén handelsbelemmering!

15-17 okt: Aankomst Euromarsen in Brussel, omsingeling Eurotop en meer. Zie Alliantie D19-20 (<http://www.d19-20.be/>)

29 nov: Decentrale acties in kader COP/ Klimaatop Parijs. **13.00uur** Klimaatparade, Museumplein Amsterdam

12 dec: Grote demonstratie in Parijs ivm COP/ Klimaatop